

ПОНОМАРЬОВА М.С., кандидат економічних наук,
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

СТАН РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В МОЛОКОПРОДУКТОВОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Пономарьова М.С. Стан розвитку підприємництва в молокопродуктовому секторі України

В статті розглядається стан розвитку підприємництва в молокопродуктовому секторі України. Наразі в аграрній сфері повинна бути сформована раціональна структура сільськогосподарського виробництва відповідно до умов кожного аграрного підприємства та потреб ринку. Для ефективного ведення господарської діяльності на підприємствах молокопродуктового сектору повинні бути застосовані економічний, господарський, адміністративний та інші механізми. На державному рівні повинні бути розроблені засади і впроваджуватись в життя чітко визначена політика в галузі переробки сільськогосподарської продукції і виробництва якісної, конкурентоспроможної готової продукції, як на внутрішньому так і на зовнішніх ринках.

Ключові слова: молокопродуктовий сектор, підприємництво, державна підтримка.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Підприємництво – рушійна сила економічного розвитку суспільства. У підприємців є не тільки чудові ідеї, але і прагнення їх реалізувати. Їх інноваційний підхід і працьовитість сприяють позитивним змінам в економічній і соціальній сферах. Створюються додаткові робочі місця, підвищується рівень добробуту людей.

Державна підтримка, а саме держава є гарантом створення умов ефективного ведення підприємницької діяльності, повинна бути спрямована не на адміністративно-директивне регулювання, а на запровадження дієвої ринкової інфраструктури державної та громадської підтримки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку підприємницької діяльності в молокопродуктовому секторі України приділяється значна увага в працях Антощенкої В.В. [1, 2, 4], Божидарніка [3], Гуцул Т.А. [6].

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження розвитку підприємницької діяльності в молокопродуктовому секторі України.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до базового Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [1], що визначає правові та економічні засади державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва, державна

підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва включає фінансову, інформаційну, консультативну підтримку, у тому числі підтримку у сфері інновацій, науки, промислового виробництва, підтримку суб'єктів малого і середнього підприємництва, що провадять експортну діяльність, підтримку у сфері підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів та кадрів ведення бізнесу.

Враховуючи, що для багатьох українських селян корова була і залишається основною годувальницею сім'ї, необхідність підтримки молочного скотарства, в тому числі і в господарствах населення є наразі першочерговим завданням ефективного державного втручання [2, с. 93].

Державна мусить мати довгострокову комплексну програму розвитку молокопереробної промисловості. Безумовно, без підвищення рівня купівельної спроможності населення, належного стимулювання державою виробництва та споживання молочної продукції в країні, національна молокопереробна промисловість, яка виробляє доступні молочні продукти з натуральної та якісної сировини приречена [3, с. 80].

В період децентралізації та інтеграції зусиль територіальних громад, які отримавши певну самостійність, вийшли з-під тотального контролю центральних органів, підтримка підприємництва, зокрема

в перспективному молокопродуктовому виробництві є першочерговим завданням. При цьому важливо адміністраціям регіонів, районів, міст, селищ та сіл зрозуміти, що соціальний та економічний розвиток територій в умовах недосконалого ринку це не лише великий тягар та відповідальність, але і беззаперечні перспективи процвітання громади в майбутньому.

Фермери в країнах Європейського Союзу продовжують займатися аграрним бізнесом до того моменту, поки вони отримують «розумний» прибуток (достатній для відтворення сільськогосподарського виробництва і впевненості в майбутньому). При цьому, якщо фермер вбачає економічну вигоду від впровадження запропонованих аграрною політикою країни, яка до того ж підкріплена прямою підтримкою держави, виробники сільськогосподарської продукції (фермери) ладні ризикувати [4, с. 160].

Недосконалість державних механізмів оперативного реагування на ситуацію, що склалася в молокопродуктовому секторі на локальному, регіональному та національному рівнях заважає ефективному розвитку підприємництва [5, с. 146]. Як показує світова практика, в умовах економічної кризи, в якій вже тривалий час перебуває Україна, саме підтримка підприємництва, зокрема в перспективному молокопродуктовому виробництві дає відчутні результати.

Наразі в аграрній сфері повинна бути сформована раціональна структура сільськогосподарського виробництва відповідно до умов кожного аграрного підприємства та потреб ринку. Для ефективного ведення господарської діяльності на підприємствах агропромислового комплексу повинні бути застосовані економічний, господарський, адміністративний та інші механізми. На державному рівні повинні бути розроблені засади і впроваджуватись в життя чітко визначена політика в галузі переробки сільськогосподарської продукції і виробництва якісної, конкурентоспроможної готової продукції, як на внутрішньому так і на зовнішніх ринках.

Необхідність формування ефективного молокопродуктового підкомплексу в Україні набуває особливого значення на сьогоднішній день. Основним напрямом підвищення ефективності функціонування молокопродуктового підкомплексу є раціональна пропорційність у розвитку всіх його сфер і галузей. Тільки за таких умов ми зможемо сформувати конкурентоздатний ринок молокопродуктів вітчизняного виробництва. Особлива роль у цьому процесі відводиться державі [6, с. 94].

Державна підтримка розвитку тваринництва в сільськогосподарських підприємствах 2010-2014 років представлена в табл. 1. За останні 5 років спостерігається суттєве погіршення державної підтримки, рівень субсидування сільськогосподарських підприємств, які спеціалізуються на виробництві продукції тваринництва залишається на рівні, недостатньому для ефективного, конкурентоспроможного підприємництва. У 2014 році сільськогосподарськими підприємствами в цілому по Україні на розвиток тваринництва було одержано за рахунок бюджетних дотацій 118,3 млн. грн., що більш ніж в 2 рази менше рівня 2010 р.

Питома вага бюджетних дотацій за молоко в 2010 році становила майже 23 %, а в 2014 році більш ніж 70 %.

Сума коштів, отриманих за рахунок податку на додану вартість на підтримку тваринництва в 2014 році зросла на 50 % і становила 2233,4 млн. грн., в тому числі за молоко було отримано сільськогосподарськими виробниками 517,5 млн. грн. (23,1 %).

Лева частка проблем інтенсифікації виробництва та переробки молока і тим самим стабілізації ринку молока і молокопродуктів залежить від інституціоналізації організаційно-правових форм підприємницької діяльності у молокопродуктовому підкомплексі, які найбільшою мірою відповідають вимогам високоінтенсивного розвитку окремих складових молокопродуктової вертикалі [8, с. 4].

**Державна підтримка тваринництва
в сільськогосподарських підприємствах України за 2010-2014 роки**

Державна підтримка		2010 р.	2011р.	2012р.	2013р.	2014р.	2014 р. в % до 2010 р.
За рахунок бюджетних дотацій	Всього, млн. грн.	264,9	91,5	427,1	222,6	118,3	44,7
	в т.ч. за молоко	60,7	1,8	227,7	92,3	82,9	136,6
	Питома вага, %	22,9	2,0	53,3	41,5	70,1	+47,2 в.п.
За рахунок податку на додану вартість	Всього, млн. грн.	1490,0	811,0	1889,6	2462,9	2233,4	149,9
	в т.ч. за молоко	712,4	120,1	427,1	1104,6	517,5	72,6
	Питома вага, %	47,8	14,8	22,6	44,8	23,1	-24,7 в.п.

Джерело: розраховано автором за даними джерела [7].

Висновки. Наразі в аграрній сфері повинна бути сформована раціональна структура сільськогосподарського виробництва відповідно до умов кожного аграрного підприємства та потреб ринку. Для ефективного ведення господарської діяльності на підприємствах агропромислового комплексу повинні бути застосовані економічний, господарський,

адміністративний та інші механізми. На державному рівні повинні бути розроблені засади і впроваджуватись в життя чітко визначена політика в галузі переробки сільськогосподарської продукції і виробництва якісної, конкурентоспроможної готової продукції, як на внутрішньому так і на зовнішніх ринках.

Література

- Офіційний веб-сайт Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua>.
- Антощенко В. В. Стан та перспективи розвитку молочного скотарства України / В. В. Антощенко // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Економічні науки. – Х. : ХНАУ, 2015. – № 1. – С. 90-96.
- Антощенко В. В. Ценовий механізм в молокопродуктовому підкомплексі України і Чернігівської області / В. В. Антощенко // Молодой учёный: журнал. – Чита, 2013. – № 9 (56). – С. 142-146.
- The environmental impact of dairy production in the EU: practical options for the improvement of the environmental impact/<http://ec.europa.eu/environment/agriculture/pdf/dairy.pdf>.
- Антощенко В. В. Молокопереробна промисловість України: минуле та сучасність / В. В. Антощенко // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. Економічні науки. – Х. : ХНТУСГ, 2015. – Вип. 161. – С. 74-81.
- Гуцул Т. А. Розвиток ринку молока в Україні / Т. А. Гуцул // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 1(3). – С. 89-94.
- Офіційний веб-сайт Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
- Божидарнік Т. В. Інституціональні та економічні передумови формування сучасних підприємницьких структур у молокопродуктовому підкомплексі / Т. В. Божидарнік // Збірник наукових праць Луцького

національного технічного університету (економічні науки). – Випуск 10 (38). – Луцьк, 2013. – С. 5-17.

References

- Oficijnyj veb-sajt Derzhavnoi' sluzhby Ukrai'ny z pytan' reguljatornoi' polityky ta rozvytku pidprijemnyctva. [Official website of the State Service of Ukraine for Regulatory Policy and Entrepreneurship Development]. [dkrp.gov.ua](http://www.dkrp.gov.ua). Retrieved from <http://www.dkrp.gov.ua>. [in Ukrainian].
- Antoschenkova V. (2015). Stan ta perspektyvy rozvytku molochного skotarstva Ukrai'ny [Status and prospects of dairy in Ukraine]. *Visnyk Harkiv's'kogo nacional'nogo agrarnogo universytetu im. V.V. Dokuchajeva. Ekonomichni nauky – Bulletin of Kharkiv National Technical University of Agriculture, economic science*, No 1, pp. 90-96 [in Ukrainian].
- Antoschenkova V. (2013). Cenovej mehanizm v molokoproduktivom podkomplekse Ukrainy i Chernigovskoj oblasti [Price mechanism in dairy subcomplex of Ukraine and Chernihiv region]. *Molodoj uchjonyj: zhurnal – Young scientist*, Chita, No 9 (56), pp. 142-146 [in Russian].
- The environmental impact of dairy production in the EU: practical options for the improvement of the environmental impact / <http://ec.europa.eu/environment/agriculture/pdf/dairy.pdf>.
- Antoschenkova V. (2015). Molokopererobna promyslovist' Ukrai'ny: mynule ta suchasnist' [Dairy Industry of Ukraine: Past and Present]. *Visnyk Harkiv's'kogo nacional'nogo tehničnogo universytetu sil's'kogo gospodarstva. Ekonomichni nauky – Journal of Kharkiv National Technical University of Agriculture. Economic science*, Vol. 161, pp. 74-81 [in Ukrainian].

6. Hutsul T. (2013). Rozvytok rynku moloka v Ukraini [The development of the milk market in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prac' Tavrijs'kogo derzhavnogo agrotehnologichnogo univertsytetu (ekonomichni nauky) – Proceedings of the Tauride Agrotechnological State University (economic sciences)*, No 1 (3), pp. 89-94 [in Ukrainian].

7. Oficijnyj veb-sajt Derzhkomstatu Ukrainy [The official website of the State Statistics Committee of Ukraine]. *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>. [in Ukrainian].

8. Bozhydarnik T. (2013). Instytucional'ni ta ekonomichni peredumovy formuvannja suchasnyh pidpryjemnyc'kyh struktur u molokoproduktivomu pidkompleksi [Institutional and economic conditions of formation of modern business structures of milk subcomplex]. *Zbirnyk naukovykh prac' Luc'kogo nacional'nogo tehničnogo univertsytetu (ekonomichni nauky) – Proceedings of Lutsk National Technical University (economic sciences)*, Vol. 10 (38), pp. 5-17 [in Ukrainian].

Аннотация

Пономарьова М.С. Состояние развития предпринимательства в молокопродуктовом секторе Украины

В статье рассматривается состояние развития предпринимательства в молокопродуктовом секторе Украины. Сейчас в аграрной сфере должна быть сформирована рациональная структура сельскохозяйственного производства в соответствии с условиями каждого аграрного предприятия и потребностей рынка. Для эффективного ведения хозяйственной деятельности на предприятиях молокопродуктового сектора должны быть применены экономический, хозяйственный, административный и другие механизмы. На государственном уровне должна внедряться в жизнь эффективная политика в секторе переработки сельскохозяйственной продукции, а также производства качественной, конкурентоспособной готовой продукции, как на внутреннем, так и на внешних рынках.

Ключевые слова: молокопродуктовый сектор, предпринимательство, государственная поддержка.

Abstract

Ponomareva M.S. State of entrepreneurship development in Ukraine milk grocery sector

The state of the development of entrepreneurship in Ukraine milk grocery sector is presented in this article. Now the agricultural sector a rational structure of agricultural production should be formed in accordance with the terms of each of the agricultural enterprises and market needs. For the effective conduct of economic activity in the dairy production sector enterprises should be applied economic, economic, administrative and other mechanisms. At the state level should be implemented into practice an effective policy in the sector of agricultural products processing and production of high-quality, competitive finished products, both in domestic and foreign markets.

Keywords: milk grocery sector, entrepreneurship, state support.

Стаття надійшла до редакції 14.03.2016 р.

